

Króka-Refs saga

vinnubók

Spurningar

Umræða við upphaf sögu

1. Á hvaða öldum gerist sagan?
2. Hvenær er sagan rituð?
3. Á hvaða Íslendingabátt er sagan sögð minna?

Kafli 1

4. Hvað hét móðurbróðir Refs og hvers son var hann?
5. Hvað var Refur kallaður af öðrum mönnum?
6. Hvaða áhrif hefði það haft á Þorbjörn ef Rannveig hefði ekki verið með í ráðum?
7. Hvaða rökum beitti Steinn til að hafa góð áhrif á Þorbjörn?
8. Hvaða áhrif höfðu orð Steins á Þorbjörn?

Kafli 2

9. Hvað bað Steinn konu sína að gera þegar hann væri allur?
10. Hvers vegna gerði kona Steins ekki það sem maður hennar hafði ráðlagt henni?
11. Skrifið fimm lýsingarorð sem notuð eru um Barða og hafið þau öll í frumstigi.
12. Hvað merkir lýsingarorðið *skyggn* ef það er notað um yfirnáttúrlega hæfileika?
13. Hvaða eiginleikum er Barði búinn sem henta vel starfi hans?
14. Hvaða sögn er notuð í textanum yfir það að *deyja*?

Kafli 3

15. Hvað varð til þess að Þorbjörn drap Bárð?
16. Hvers vegna segir Þorgerður að betra hefði verið hefði hún eignast dóttur en soninn Ref?
17. Hvers vegna ætli Refur brjóti neðan af spjóti sínu?
18. Hvað bauð Þorbjörn Refi í bætur?

19. Hvar faldi Refur sig eftir að hann felldi Þorbjörn?
20. Hvernig var Gestur Oddleifsson skyldur Refi?
21. Hvað merkir kenningin *máskeiðs fúrar týnir*?
22. Hvaða hljóð ríma í síðustu braglínu vísunnar?

Kafli 4

23. Skoðið á korti leiðina frá Kvinnabrekku í Dölum að Haga á Barðaströnd.
24. Hvers vegna trúir Gestur því að Refur geti orðið góður smiður?
25. Hvernig var hægt að fá við í verkefnið?
26. Hve langan tíma tók það Ref að smíða skipið?

Kafli 5

27. Hvaða þjálfun hafði Refur fengið í smíðum áður en hann kom til Gests frænda síns í Haga?
28. Lýsið högum Gellis, þ.e. ferðum hans og dvalarstöðum.
29. Hvor kemur betur út úr átökunum að ykkar áliti, Refur eða Gellir?

Kafli 6

30. Hvers vegna fullyrti Gestur að Refur mundi ekki geta verið í friði í Noregi?
31. Hvaða hugverk skapar Refur eftir hvort vígið um sig?
32. Gestur segir að Refur sé næstmesti spekingurinn í ættinni. Hver er þá mesti spekingurinn?
33. Hvað höfðust þeir að, Refur og menn hans, fyrsta veturinn í Grænlandi?
34. Hvað bendir til þess að spennan hafi verið milli bæjanna í Hlíð og Vík?
35. Hvað er að segja um nöfn sona Refs og Helgu?

Kafli 7

- 36. Finnið í textanum orð yfir nýfallinn snjó.
- 37. Hvaða „sönnunargagn“ nefna þeir bræður við föður sinn um hræðslu Refs?
- 38. Hvað varð samkvæmt orðum Þorgilssona til þess að Refur var gerður brottrækur af Íslandi?
- 39. Hvernig bregst Refur við rógburðinum (illmælinu)?

Kafli 8

- 40. Hvaða atriði í kaflanum ber vitni um hagleik Refs?
- 41. Hve marga menn drap Refur í hefnd fyrir illmælið?
- 42. Það má áætla hve lengi Refur hefur búið í Hlíð út frá tilteknu atriði? Hvaða atriði?

Kafli 9

- 43. Hvað þótti mönnum merkilegt við hefnd Refs?
- 44. Hvernig tengdust Gunnar og Þorgils? (Notið nútímaorðalag.)
- 45. Hvers vegna telur Gunnar að Refur sé látinn?

Kafli 10

- 46. Hvað vildi Haraldur konungur láta Bárð flytja frá Grænlandi?
- 47. Hvaða álit hefur Bárður á Refi eftir að hafa heyrt sögu hans og séð handaverk hans?
- 48. Hvers vegna slokknaði eldurinn við virki Refs?
- 49. Samkvæmt orðum Refs er aðeins ein leið möguleg til að yfirvinna hann í virkinu. Hver er sú leið?

Kafli 11

- 50. Hvað var Bárður marga vetur hjá Gunnari í Grænlandsferðinni í þetta sinn?
- 51. Hvaða gjafir lætur Gunnar færa Haraldi Sigurðssyni konungi?

Kafli 12

52. Hvers vegna segir konungur: „Kann vera að hann hafi öðruvísi um talað“?

53. Hvað ráðleggur konungur Bárði?

Kafli 13

54. Hvers vegna sá konungur enga ástæðu fyrir Bárð að ráðast að Refi?

55. Konungur gefur góð ráð um árásina á virkið. En hvað ráðleggur hann Bárði sjálfum (persónulega)?

Kafli 14

56. Hvaða vörur voru nú á skipinu sem Refur hafði komið á frá Íslandi á sínum tíma?

57. Fór Bárður að öllu leyti að ráðum Haralds konungs? Hverju munaði?

58. Hverju hótar Bárður Refi?

59. Hverju spáir Refur í vísunni?

60. Hve margir af mönnum Bárðar urðu undir virkisvegnum?

Kafli 15

61. Hvers vegna lét Refur Stein son sinn damla með árarnar?

62. Tvisvar sinnum lætur Refur lækka seglin. Í fyrra skiptið til að láta skip Bárðar renna fram úr skipi sínu. En hvers vegna lætur Refur lækka seglin í seinna skiptið?

63. Hvernig brást konungur við fréttinni af láti Bárðar?

Kafli 16

64. „...og urðu þar hvorir öðrum fegnir.“ Hverir eru það sem þarna hittast?
65. Hvers vegna teljið þið að Refur hafi ekki farið strax á fund konungs?
66. Á hvern hátt braut Björn gegn banni föður síns?
67. Hvers vegna gat Grani komist upp með þá framkomu sem talað er um (að berast mikið á og leita á annarra manna konur)?
68. Refur lýsir vígi á hendur sér í áheyrn konungs (hann vildi ekki leyndu mannvíginu því að það var skammarlegt). En hvers vegna talar Narfi (Refur) í gátum eða orðaleikjum?

Kafli 17

69. Hvers vegna lét konungur ekki grípa Narfa (Ref) strax eftir að hann (þ.e. Narfi) talaði á þinginu?
70. „Þá hreiðurballaði ég hann.“ Hvað merkja þessi orð?

Kafli 18

71. Hvað er það helst sem gerir það freistandi fyrir Svein konung að taka vel við Refi?
72. Hvað flutti Refur marga fálka frá Grænlandi? Kæmu tvö svör til greina? Rökstyðjið svarið.

Kafli 19

73. Hvaða hrósyrði notar Haraldur konungur um Ref?
74. Hvaða hlutverk fékk Eiríkur, bróðir Grana?

Kafli 20

75. Hvaða bragði beitir Refur sem hann hefur áður beitt í sögunni?
76. Hverrar trúar var Refur þegar hann lést?
77. Hvar lét Sigtryggur (Refur) lífið?

Nokkur verkefni að loknum lestri.

Tengið eftirfarandi orð við persónurnar sem taldar eru upp. Fleiri en eitt orð geta átt við um sömu persónu og sama orðið getur átt við fleiri en eina persónu.

vitur

illmenni

forspár

kvennaflagari

afbrýðisamur

tryggur

hávaðamaður

skyggn og glöggþekkingur

orðhagur

útsjónarsamur

þjóðsmiður

lygari

heimsk og harðráð

eldsetinn

væn og kæn

Refur

Rannveig, kona Þorbjörns í Sauðafelli

Barði fjárgeymslumaður

Gestur Oddleifsson

Steinn í Kvinnabrekku, faðir Refs

Þengill Þorgilsson í Vík

Haraldur konungur

Helga Bjarnardóttir í Hlíð

Bárður

Gellir

Grani

Að loknum lestri. Stutt verkefni sem dreift er á nemendum.

Vinna fer fram í litlum hópum;
hver hópur gerir grein fyrir sínu verki munnlega frammi fyrir bekknum.

1. Gerið stutta úttekt á konunum þremur í sögunni (móðirin, eiginkonan og nágrennakona Refs á æskuárum hans). (Ræða mætti hvernig þær birtast okkur á örlagastundum. Hvaða áhrif hafa þær á framgang sögunnar?)
2. Ræðið um þau verðmæti á Grænlandi sem hafa heillað Norðurlandabúa.
3. Örstuttur samanburður á Refi og Haraldi Sigurðssyni Noregskonungi. Hvað eiga þeir sameiginlegt?
4. Uppalendurnir Þorgerður Oddleifsdóttir (móðir Refs) og Gestur Oddleifsson (móðurbróðir Refs).
5. Notið atriði úr sögunni til að sýna fram á að óheiðarleg framkoma getur haft illar afleiðingar.
6. Rökstyðjið þá fullyrðingu að sagan greini frá átökum tveggja snjallra manna sem reyndar hittust aðeins einu sinni.
7. Gerið örstutta úttekt á persónuleika og hæfileikum Refs (og gleymið þá ekki orðlist hans!)
8. Ef þið ættuð að tengja þessa sögu við nútímann, hvaða lærdóm mætti þá draga af henni?
9. Örfá orð um byggð norrænna manna á Grænlandi út frá því sem sagnfræðiheimildir segja til um.

Ritunarverkefni að loknum lestri.

Hver nemandi velur eitt verkefni og skrifar tvær síður.

1. **Æskuár Refs á Íslandi.** Bendið á helstu einkenni í fari Refs, kosti og galla. Hvað var það helst sem hafði áhrif á þroska hans. (Hverjir eru áhrifavaldarnir?)
2. **Helga Björnsdóttir, kona Refs.** Reynið að bregða upp mynd af Helgu og fylla í eyðurnar í sögu hennar. Hér þarf hugsanlega að beita ímyndunaraflinu. Ræða má um bónorð þengils, einnig mætti ræða um þormóð fóstura Helgu og áhrif hans á hana. Velta má fyrir sér hvort hún fór til Rómar með manni sínum. Hvar ætli hún hafi endað ævidaga sína?
3. **Refur Steinsson.** Lýsing á persónunni. Hvaða kostum er hann búinn? Hvernig nýtir hann hæfileika sína?
4. **Örstutt úttekt á konungunum tveimur,** Haraldi harðráða Sigurðssyni og Sveini Úlfssyni, og sambandi þeirra. Hvernig flækist Refur inn í samskipti konunganna?
5. **Samanburður á Auðunar þætti vestfirska og Króka-Refs sögu.** Að hvaða leyti eru þessi verk lík? Hver er helsti munur á verkunum tveimur?